

Сорта шљиве „Пагане“ – достигнуће у узгоју воћних култура у Бугарској

Автор(и): доц. д-р Мариета Нешева, Институт по овошарство Пловдив, Селскостопанска академия ; главен експерт Даниела Ангелова, Институт по овошарство – Пловдив, Селскостопанска академия; главен експерт Лейда Тодорова, Институт по овошарство – Пловдив, Селскостопанска академия

Дата: 04.11.2024 *Брой:* 11/2024

Apstrakt

Sorta šljive „Pagane“ predstavlja ostvarenje u oplemenjivanju voćaka u Bugarskoj i rezultat je dugogodišnjeg naučnog rada u Institutu za voćarstvo – Plovdiv, delu Poljoprivredne akademije. Zvanično registrovana od strane Izvršne agencije za ispitivanje sorti, terensku inspekciju i kontrolu semena (IASAS) 2019. godine, ova sorta se ističe velikim i atraktivnim plodovima izuzetnih kvaliteta ukusa. „Pagane“ je pogodna za diverzifikaciju asortimana sorti koje se gaje u zasadima šljiva u zemlji.

Opis sorte

U 2023. godini, evropska šljiva drži vodeću poziciju u proizvodnji voća u Bugarskoj, sa prinosima od 57.737 tona (Agrostatistika, 2024). Ova kultura je veoma adaptabilna i uspešno se razvija u različitim regionima (Butac, 2020). Sorta „Stanley“ je glavna sorta šljive koja se gaji kako u Bugarskoj tako i širom sveta (Agrostatistika, 2019). Preferira se zbog dobre prilagodljivosti različitim klimatskim uslovima, visokih prinosa i proizvoda pogodnih za svežu upotrebu i različite vrste prerade, kao što su sušenje, konzerviranje i proizvodnja rakije.

Bugarska sorta „Pagane“ je nova i perspektivna sorta iz grupe ringlovi, razvijena u Institutu za voćarstvo u Plovdivu, delu Poljoprivredne akademije. Dobijena je slobodnim oprašivanjem poznate sorte „Altanova ringlova“, a koštice su zračene X-zracima kako bi se dobile nove osobine. Oplemenjivački rad je izveo tim stručnjaka u koji su spadali prof. dr Valentina Božkova, vand. prof. dr Penčo Ilijev i glavni ekspert Lejda Todorova.

Stablo je bujno, sa raširenom, rastresitom krošnjom, a glavno drvo koje rađa čine majski buketi. Pod uslovima regiona Plovdiva, cvetanje sorte „Pagane“ je srednje-rano i, u zavisnosti od klimatskih uslova konkretne godine, poklapa se sa cvetanjem standardne sorte „Stanley“ ili počinje 1–2 dana ranije. Sorta pokazuje delimičnu samoplodnost, ali da bi se obezbedili pouzdani visoki prinosi neophodno je da se gaji sa odgovarajućim oprašivačem, kao što su sorte „Stanley“ i „Čačanska lepotica“.

Plodovi sorte „Pagane“ impresivni su ne samo po atraktivnom izgledu, već i po izvrsnim kvalitetima ukusa. Oblik im je obrnuto jajast, sa karakteristično asimetričnim polovinama i dubokim šavom. Prema međunarodnim standardima definisanim u deskriptorima za proučavanje genetičkih resursa, plodovi se kategorizuju kao veoma krupni. U zavisnosti od opterećenja stabala, masa ploda varira od oko 60 do 80 g. U 2024. godini njihova prosečna masa bila je 70 g. Kožica plodova je svetloljubičasta, prekrivena gustim voštanim premazom. Meso je žuto-zeleno do zlatno, što u kombinaciji sa visokim sadržajem šećera i rastvorljivih suvih materija (20 °Briks)

stvара uravnotežen i sladak ukus, visoko cenjen od strane potrošača. Koštice su male i čine samo 3,11% mase ploda. Štaviše, lako se odvajaju, što je važna karakteristika kako za plodove namenjene svežoj upotrebi tako i za preradu. Plodovi su posebno pogodni za svežu upotrebu, ali se mogu koristiti i za pripremu kompota, džemova i alkoholnih pića, obezbeđujući visokokvalitetan proizvod. Rodnost sorte je redovna i obilna. U 2024. godini zabeležen je prosečan prinos od 60 kg po stabilu, dobijen od 11-godišnjih stabala formiranih kao slobodno rastuće krošnje. Jedan od najvažnijih agronomskih pokazatelja sorte „Pagane“ je njena tolerancija na virusnu bolest „šarku“ (plum pox). Simptomi uočeni na listovima sorte „Pagane“ su manje izraženi u poređenju sa onima kod standardne sorte „Stanley“. Na plodovima se ne javljaju simptomi koji bi doveli do pogoršanja njihovog kvaliteta i gubitka prinosa.

„Pagane“ je nagrađena 1. mestom na Konkursu za inovacije, sekcija „Sortno seme i sadni materijal“ na Međunarodnoj poljoprivrednoj izložbi „AGRA 2022“. Sadni materijal sa garantovanom sortnom autentičnošću može se kupiti od [Instituta za voćarstvo – Plovdiv](#).

Reference:

1. Agrostatistika, Proizvodnja voća u Bugarskoj – berba 2023, (2024), Ministarstvo poljoprivrede i hrane;
2. Agrostatistika, Struktura voćnih vrsta u Bugarskoj, (2019), Ministarstvo poljoprivrede i hrane;
3. Butac, M. (2020). Oplemenjivanje šljive (str. 1). IntechOpen: London, UK.